

Jeg kunne have været hvem som helst

"Tanken om et "jeg" som personlighedens midtpunkt er en idealistisk illusion. Vi må alle erkende at vi eksisterer som en kollektion af masker"

Luigi Pirandello, italiensk teaterdigter

Jeg kunne have været hvem som helst.

Hvis ikke jeg bar rundt på den maske der tilsyneladende gør mig til den, jeg er, så kunne jeg sagtens have været genboen, som ser fjernsyn hver aften når børnene er lagt i seng, som hejser flaget når der er fødselsdag, som leger med motorsav i haven om søndagen og som abonnerer på provinsens lokalavis.

Jeg kunne have været min egen far, som havde alt hyret med at få mig opdraget ordentligt og som forhåbentlig mener, det lykkedes.

Jeg kunne have været præsten, der knyttede Guds bånd mellem min far og min mor dengang i de glade tressere, men som senere måtte bevidne deres separation og skilsmisse.

Jeg kunne have været Gud, der endnu engang ville føle sig snydt af menneskets naive tro på fremtiden kombineret med en manglende vilje til at leve sammen, fordi de ikke vil stå model til hvad som helst. Jeg kunne have været en hvilken som helst guddom, Budhha, Muhammed, Jesus, Maria, Thor, Zeus, Mars, Satan. Jeg kunne have været Pinnoccio, der ville være en "real boy", Bedstemor And, der lavede endnu en tærte til vindueskarmen, eller for den sags skyld Cornelius Blisand, der grundlagde Andeby. Jeg kunne have været pigen, der forelskede sig ulykkeligt i Tintin, fordi hun indså umuligheden i at han skulle trækkes med en kvinde, når hans liv tjente vigtigere formål.

Jeg kunne have været hvem som helst i min familie, min mormor, der klippede de røde, sødt duftende roser, mens hun tænkte tilbage på FASTER ude på landet, som ikke læste i bøger,

men som var det bedste og varmeste menneske mormor nogensinde havde kendt.

Jeg kunne have været min morfar, som ivrigt svingede dirigentstaven til sin larmende båndoptagelse af operaen *la Traviata* foran hele familien, der pligtskyldigt fulgte med, for ellers ville han være sur resten af aftenen.

Jeg kunne have været min storebror, som var tynd, var god til badminton, men som ikke havde haft så meget held med piger, i hvert fald ikke så vidt hans lillebror var orienteret. Jeg kunne have været brormands gamle gymnasielærerinde i fransk, som alle hadede, mest bare fordi hun var gammeldags, men som måske netop var den første til at opdage glimtet i øjet fra en bestemt pige når hun vekslede blikke med min storebror. Jeg kunne have været organisten, der flere år senere spillede de nygifte ud af kirken.

Jeg kunne have været konkurrenten i klassen, som gerne ville have været den heldige, men som desværre ikke blev det, tog en bankfunktionæruddannelse, og nu er gift med en håndboldspillende pige, og har købt hus i en forstad med alt hvad dertil hører.

Jeg kunne have været rektor på statsgymnasiet, som gentagne gange så skævt til en yngre fransklærerinde, som til gengæld var ret populær, særlig blandt drengene i klasserne. Jeg kunne have været selv samme rektor, der underskrev både min storebrors og mit eksamensbevis.

Jeg kunne have været hvem som helst på det gymnasium, måske lige bortset fra biologilæreren Ole Tissemand, som stoppede efter to års ansættelse, nok fordi han ikke underviste. Nej, ham kunne jeg også have været, særlig da han storklukkende sad bag katedret og skød med vandpistol i biologilokalet efter eleverne, der drønedede forbi på hver deres kontorstol, mens kun de allerflinkeste elever vedholdende studerede gærceller i mikroskop, fordi de ville lære noget.

Jeg kunne have været Franco, Hitler, Mussolini eller Stalin. Jeg kunne have været Lenin, der rejste med paryk under falsk pas under sin flugt til Finland i 1917 som arbejderen Ivanov. Jeg kunne have været toldbetjenten, der genkendte arbejderen som Lenin, men som ikke røbede det for nogen.

Jeg kunne have været hvem som helst af betydning i historien. Jeg kunne have været Alexander Fleming, der opdagede den bakteriedræbende svamp *Penicillium Notatum* på en petriskål; jeg kunne have været lægen Hippocrates, som fik ideen til den nuværende lægeed; René Descartes, som fandt på at opdele menneskets væren i sjæl og legeme, eller Gottfried Leibniz som opfandt infinitesimalregningen. Jeg kunne have været Isaac Newton, som andre også giver æren for opfindelsen, og som i en længere brevveksling med en kollega forklarede Guds allestedsnærvær og indgriben i verdens bestanddele for at bevare universel stabilitet. Jeg kunne have været en af de første videnskabssociologer, der prøvede at beskrive Newtons videnskabelige status ud fra sociale sammenhænge, som ikke havde meget med optik, tyngdelove eller kræfter at gøre. Jeg kunne have været Florence Nightingale, som fik den gode idé at hygiejnen spillede en rolle for helbredelsen af hospitalspatienter. Hvem som helst kunne jeg have været.

Jeg kunne have været Giordano Bruno, som blev brændt på bålet for at mene, at alle steder i universet er ligeværdige. Jeg kunne have været Nikolaus Kopernikus, der inden da *ikke* blev kendt for først at sende sine teorier for en geocentrisk model til gennemsyn hos paven, men som senere fik æren for at stå bag det kosmologiske verdensbilledes revolution. Jeg kunne have været den pave, der i halvtredserne bedyrede, at big bang nu engang nok havde fundet sted.

Jeg kunne have været Aristoteles, som lod sig inspirere af naturen ved at undersøge den, i stedet for bare at udtale sig om den og tænke over den. Jeg kunne have været paven, der fordømte 277 udsagn i middelalderens latinske oversættelser af Aristoteles. Jeg kunne også have været Platon, der beskrev den demokratiske bystat. Jeg kunne have været den første athenske sofavælger, som ikke gad forlade sin bløde seng, bare for at møde op og stemme på torvet om endnu en lov, der intet havde med hans privatliv at skaffe.

Jeg kunne have været historiefortælleren Herodot, da han første gang rejste af den græske autostrada fra Susa i Persien til Sardis i Lydien. Jeg kunne have været den Tut Ank Amon,

der måske fortrød, at der skulle bygges så stort et gravsted til ham, men som indså, at når arbejdet nu var sat i gang, var der ingen grund til at standse det.

Jeg kunne have været Joakim B. Olsen, der sikrede sin nation den første OL-medalje i kuglestød, og som hurtigt, og med rette, fik ry for at være en charmerende stærkmand.

Jeg kunne have været hvem som helst. Jeg kunne have skrevet Måneskinssonaten, skrevet under på uafhængighedserklæringen, kunne have taget det store skridt for menneskeheden, kunne have holdt en tale om, at jeg havde en drøm om at hvide og sorte børn legede sammen på legepladsen. Jeg kunne have været Marie Curie, som uforvarende puttede radioaktive stoffer i lommen, og som fik grundstoffet polonium opkaldt efter sit hjemland.

Jeg kunne have været historikeren, der have viet hele sit liv til at beskrive den vestlige verdens historie i troen på at den var mere kulturelt interessant end fx de afrikanske staters mangfoldige men knapt så velbeskrevne historier. Og jeg kunne have været redaktøren på det historiske magasin, som valgte ikke at bringe en fagkritisk artikel om historisk ensidighed, fordi den angreb mine professionelle enemærker.

Jeg kunne også have været fysikeren Alan Sokal, som med vilje indsendte en vrøvleartikel til et sociologisk tidsskrift og fik den igennem nåleøjet af de *referees*, som bestemmer hvad der skal falde og hvad der skal bringes. Jeg kunne have været den redaktør af tidsskriftet, der forarget læste Sokals egen afsløring af parodien om "kvantegravitationens transformative hermeneutik", som var en fysikers eksperiment med kulturstudiernes postmodernistiske frasigen sig den fysiske verdens objektive realitet! De kunne jo bare komme og besøge hans 21. etages lejlighed og prøve deres teori af ved at springe ud af vinduet.

Jeg kunne have været kantinedamen på et amerikansk universitet, som hørte en gruppe fysikere gøre sig lystige over sociologiens videnskabelige uvederhæftighed, men som ikke interesserede sig en døjt for diskussionen om videnskabskrig og andre akademiske luftkasteller. Jeg kunne have været hendes mand, der glædede sig til at mødes med hende på

Promontary Point i Chicago south side for at nyde sommervejret og lade Lake Michigans sommerbrise fra øst kærtegne håret, for derefter at følges hjem hånd i hånd.

Jeg kunne have været Michael Strunge, der i sit spring ud af vinduet netop mærkede realiteternes objektive hårdhed nedenfor bygningen få sekunder efter at han havde foldet drømmens faner ud for en generation af punks.

Jeg kunne have været hvem som helst. Jeg kunne have været John Coltrane, da han indspillede sit livs saxofonso solo til Giant Steps i 1960.

Jeg kunne have været den russiske skovarbejder Vasily i Tunguska, som i 1908 så et meteor fare ned fra himlen og sætte et gigantisk skovområde i lys lue, for derefter at dø få uger senere af strålingssyge.

Jeg kunne have været journalisten John Gunther, som undgik at blive tilfangetaget, selvom han stod på Hitlers dødsliste, fordi han skrev om diktatoren i yderst kritiske vendinger under krigen.

Jeg kunne have været hvem som helst. Jeg kunne have været galningen i det viktorianske Londons beskidte gader, som voldtog piger og drenge og skar halsen over dem bagefter. Jeg kunne have været Mohammad Atta, som hjalp til med at tvinge et passagerfly ind i World Trade Center. Jeg kunne have været den ene af de to 10-årige drenge, der tog livet af en treårig på et banelegeme, uden at være klar over hvorfor og med hvilke konsekvenser. Jeg kunne være hvem som helst. Jeg kunne have været den scenograf, der opsatte den grusomme hændelse på et dansk teater et årti senere, og som gjorde publikum opmærksomme på, at det kunne ske når som helst, også i morgen.

Jeg kunne have været Gandhi, der mente at begrebet "den vestlige civilisation" da lød som en god ide.

Jeg kunne have været den *best man* til Britney Spears' bryllup, som drak sig så plakatfuld, at han kom til at afsløre, at også han havde haft sex med hende, dog for længe siden. Jeg kunne have været den teenagepige, som overvejede at prøve at skære sig selv i armen med et barberblad, fordi hun ikke lignede alle de andre, og fordi hun havde hørt om, at det at

skære sig i armen med et barberblad var stadig mere normalt for unge frustrerede piger.

Jeg kunne have været den journalist for Der Spiegel, som opsnappede historien om Britneys *best man*, men desværre nåede at bringe den inden det kom frem at historien var en and, og derfor måtte stå skoleret for redaktøren og skrive en dementi, som blev placeret et passende undseeligt sted i dagbladet.

Jeg kunne have været hvem som helst på en hvilken som helst tysk avis. Jeg kunne have været efterkommer af en jødisk familie, som var blevet drabeligt decimeret i nazistiske KZ lejre. Jeg kunne have været en anden tysk skribent, som langt senere skrev om en engelsk revisionist, der mente at dødstallene for lejrene var dybt overdrevne. Jeg kunne have været en hvilken som helst læser af artiklen, der skammede sig over sin fortid, eller over sin nutid. Jeg kunne have været en hvilken som helst dansker, som skammede sig over vores behandling af jøderne inden krigen brød ud, og som måtte erfare at den side af sagen ikke var så velbeskrevet efter befrielsen.

Jeg kunne have været hvem som helst af de konspirerende internetskribenter, der har så meget fritid, at de forsøger at tilbagevise historiske begivenheder. Jeg kunne have været manden, der et sted i Nevada foregav at tage et stort skridt for menneskeheden. Jeg kunne have været den hemmelige forbindelse mellem Saddam Hussein og Osama Bin Laden. Jeg kunne have været Yuri Gagarin, der kredsede rundt om jorden i knapt to timer i 1961, og jeg kunne have været den murearbejder, der samme år i Berlin satte sidste mursten på den befæstede mur, der måtte falde 28 år senere.

Jeg kunne have været landmand på en gård med grise og lettiske lønarbejdere i det ny årtusinde. Jeg kunne have været landmandens kone, som måtte stå skoleret for sin arbejdsgiver, statsministeren, fordi hendes mand ikke have styr på nogle nye EU-regler.

Jeg kunne have været hvem som helst, der ikke have styr på nogle EU-regler. Og jeg kunne have været hvem som helst, som korsede sig og mente, at det var for galt, at man ikke have

styr på den slags. Ja, jeg kunne sagtens have kaldt denne hvem som helst for en dobbeltmoralisk idiot, som havde glemt at feje for sin egen dør. Jeg kunne have været den tidligere minister med det hvide hår, som græd for åben skærm over de inhumane hestetransporter til Italien, men som samtidig havde anselige aktier i en polsk svinefabrik, der lukkede gylle ud i ubeskyttede affaldssøer. Jeg kunne have været den journalist, der indigneret beskrev vort lille land som den miljøbevidste nationalpark, der blot havde valgt at placere sin mødding i andre lande, hvor miljøkravene bekvemt var lempeligere. Jeg kunne have været gruppen af politikere, der anbefalede den samme hvidhårede dame som EU kommissionsmedlem for landbrug og udvikling af landdistrikter. Jeg kunne have været den sjældne husmand, der fejede for sin egen dør.

Jeg kunne have været landmanden i Nigeria, som havde vænnet sig til jævnlige at miste en arbejder til dødens rige, fordi den eftertragtede medicin til den afrikanske folkesygdom var for dyr for staten. Jeg kunne have været gift med direktøren af en multinational virksomhed, som levede af at verdensmarkedet længe havde fastholdt høje priser på AIDS-medicin til fattige lande, men som ikke kunne holde ud at se det faktum i øjnene, og affærdigede problemet med komplicerede forretningsargumenter, samt det faktum at WTO jo faktisk havde fået tilladt salget af kopimedicin.

Jeg kunne have været hvem som helst. Jeg kunne have været Ray Charles, der levede i en anden verden af lyd, lugt og følelse, og som dirigerede bandet med benene. Jeg kunne have været hvem som helst.

Jeg kunne have været den tvangsneurotiske matematiker, som var faldet ned i et mentalt hul, nu som fysikstuderende, og derfor ofte ikke fik barberet den ene side af ansigtet, nogle gange faldt i søvn i universitetets cykelkælder, og som sked i sine stakkels bukser, så de morgenfriske stipendiater måtte se væk og holde sig for næsen på vej til kontoret. Jeg kunne have været den ældre fysiker, som var kendt for at løbe rundt i universitetsområdet med baskende arme og pippe som en fugl. Jeg kunne have været den højtråbende fysiker, som bedst forstod verden i et otte-dimensionalt kontinuum af superstrengene,

men som ikke havde lært at betjene chokoladeautomaten. Jeg kunne have været Mars-forskeren, som ikke måtte betræde fugerne mellem gulvfliserne og som konsekvent strøg sine fingre langs muren ind til sit kontor, fordi det gav ham en sær følelse af tryghed og genkendelse.

Jeg kunne have været psykisk syg, og være placeret på et dansk behandlingshjem. Jeg kunne også have svoret, at jeg aldrig ville være endt der, hvis jeg bare havde fået ret i min sag. Jeg kunne have været den selvmordskandidat, som nu lå fikseret på en briks i et aflåst, hvidkalket kammer et sted i Sønderjylland, fordi hun var villig til at tage sit liv, frem for at skulle ligge fikseret på en briks i et aflåst, hvidkalket kammer på et behandlingshjem, fyldt op med pacificerende piller. Jeg kunne have været den skizofrene patient, som aldrig fik opbakning for sin originale idé til en revolutionerende ren energiform, men som i stedet blev sløvet af mere medicin, for en god ordens skyld. Jeg kunne have været medlem af personalet på afdelingen, og være lykkelig for at jeg nu endelig havde fået lidt mere fred med de der nye piller til patienterne.

Jeg kunne have været gartneren, som svedlugtende traskede hjem fra en hel dag i en varm plæneklippertraktor, efter at hele behandlingsinstitutionens grønne arealer havde fået årets sommerklip. Jeg kunne have været hans svigersøn, som stadig svarede nej til at overtage gartnerfirmaet, fordi han hellere ville uddanne sig på universitetet, og fordi firmaets kunder lå i en provinsby alt for langt fra hvor der var gang i den.

Jeg kunne have været rengøringskonen, som havde været bestyrer af et vandrerhjem i over tyve år, men som havde været tvunget til at sælge, og nu var ansat til at rengøre universitetets kontorer. Jeg kunne have været denne rengøringskone, som nød at være ansat i den offentlige sektor, fordi hun havde prøvet at gøre rent for en privat udliciteringsvirksomhed, der måske gav mere i løn, men til gengæld gjorde livet surt hver eneste dag med umenneskelig travlhed.

Jeg kunne have været hvem som helst. Jeg kunne have været den liberalistiske minister, som yndede at sige, at skattelettelser skulle gå til dem, der gjorde en ekstra indsats, men som samtidig vedblivende satte lighedstegn mellem høj

indkomst og ekstra samfundsindsats. Jeg kunne sagtens være denne minister, der levede uden for de offentlige transportsystemer, uden for en verden af sygeplejersker, lærere eller rengøringskoner, der gjorde deres ekstra indsats, og som havde vænnet sig til, at det nok ikke var dem, politikerne talte om, når den ekstra indsats skulle belønnes.

Jeg kunne have været hjemmehjælperen, der nu stod i spidsen for landets tredjestørste parti, og som påstod, at hun var den politiske legemliggørelse af det, vi alle går og tænker, men alt for længe har ladet være usagt. Jeg kunne have været en hvilken som helst politiker, der ligesom alle sine kolleger havde uendelig svært ved at forstå, at andre kunne have politiske holdninger, der afveg fra mine egne. Jeg kunne have været hvem som helst på tinge, der traf forkerte eller rigtige beslutninger, men som for alt i verden under valgkampen ikke ville opfattes som en hr. Hvem Som Helst.

Jeg kunne have været en hvilken som helst af mine kærester. Jeg kunne have været hvem som helst og hvem som helst kunne have været mig. Hvem som helst kunne have oplevet det, som jeg har oplevet, i samme rækkefølge, og med samme genotypiske baggrund. Hvem som helst kunne have sat sig ned og skrevet disse ord på denne særlige måde, og hvem som helst kunne have været læser af ordene. Hvem som helst kunne have danset mine danse, drukket mine øl, elsket med de samme piger, skændtes med de samme kærester, kigget flovt efter de samme folk på gaden, tilbudt de samme idoler, stukket de samme løgne, digtet de samme historier for at gøre sig bedre end jeg var. Hvem som helst kunne have rejst mine rejser, røget mine fede, mærket de samme bryster, hørt de samme skildringer fra hvilke som helst venner hvor som helst.

Hvem som helst kunne have haft de samme forståelsesproblemer som mine, kunne have snydt med befodringsfradraget, opfundet de samme fiktive venner som mine for at gøre sig interessant, tænkt ondt om de samme medmennesker. Hvem som helst kunne have været mig.

Hvem som helst kunne have skidt på de toiletter, jeg har besøgt, i Bulgarien, på Samsø, i Londons Topshop, på Bent Mogensens gård hele sommeren 1991 med de sveddampende

gummistøvler stående ude på trappen. Hvem som helst kunne have eksperimenteret med seksualiteten på de samme sene tidspunkter i livet, og hvem som helst kunne have kørt tværs over USA i en lejet Pontiac fra Hertz.

Hvem som helst kunne have spist de æbler, tygget det tyggegummi og gået med de aviser jeg gik med i skoletiden. Kunne have spillet mine bassoloer for et dansende publikum og tegnet de samme tegninger, som jeg tegnede.

Hvem som helst kunne have væltet på min cykel og vågnet rystende chokeret op på en hvilken som helst intensivafdeling.

Enhver kunne have løst de ligninger jeg har løst, set de film jeg har set, læst de bøger jeg har læst. Hvem som helst kunne have haft de samme obskøne fantasier som jeg har haft. Og hvem som helst kunne have haft lige så svært som mig ved at stå ved fantasierne. Hvem som helst kunne have sendt bordtennisbolden i de samme krumme baner henover bordet under pjæk fra timerne i oldtidskundskab.

Hvem som helst kunne have stjålet de dagligvarer, som jeg har stjålet, og hvem som helst kunne som mig være blevet taget af butiksdetektiven, som af ren medmenneskelighed valgte at lade mig gå mens han rev politianmeldelsen itu og smed den i papirkurven. Hvem som helst ville have kunnet føle den samme flovhed og hengivenhed over sådanne autoriteters uendelige humanisme. Og hvem som helst ville have kunnet føle en tilsvarende vrede over ikke bare at være blevet taget seriøst og meldt til politiet, så den sag endelig kom helt ud af verden og helt ud af samvittigheden. Men også ind på straffeattesten. Hvem som helst kunne have smilet lige så høfligt og underdanigt som mig til sagsbehandlere, lærere, arbejdsgivere, ældre familiemedlemmer, politifolk, dommere, direktører, til en hvilken som helst autoritet, og hade sig selv for det, fordi de i bund og grund også bare er aber, der fordrer varme, søvn, mad, tryghed, sex og opmærksomhed.

Hvem som helst kunne have kigget ud i natten og frygtet fortidens spøgelser træde frem af mørket. Hvem som helst kunne have haft de samme teenage-mareridt som jeg havde om atomraket-ramper skjult under jorden lige uden for byen, og kunne have tænkt, at det kan ske når som helst. Hvem som

helst kunne have overlevet indtil nu lige som mig. Hvem som helst kunne have hørt de klagesange jeg har hørt, været blevet afvist eller antaget efter de jobsamtaler, som jeg har været til, og alle og enhver kunne have skrevet min dagbog, tænkt mine tanker, holdt mine foredrag, haft mine følelser og politiske holdninger.

Hvem som helst kunne have levet mit liv. Hvem som helst kunne have skrevet, at de kunne have været hvem som helst. Jeg kunne have været hvem som helst. Og hvem som helst kunne have været mig. Hvem som helst kunne have været hvem som helst. Hvem som helst kunne have været hvem som helst. Hvem som helst.

Simon Olling Rebsdorf, 2005